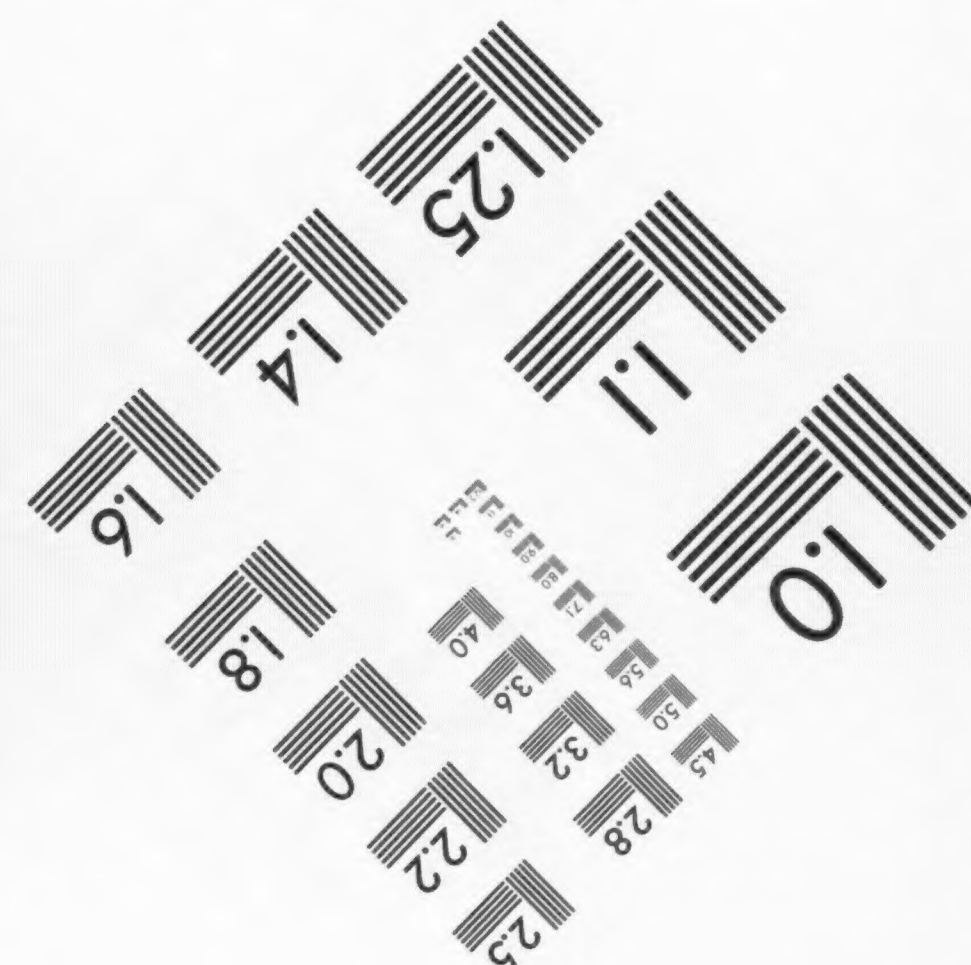
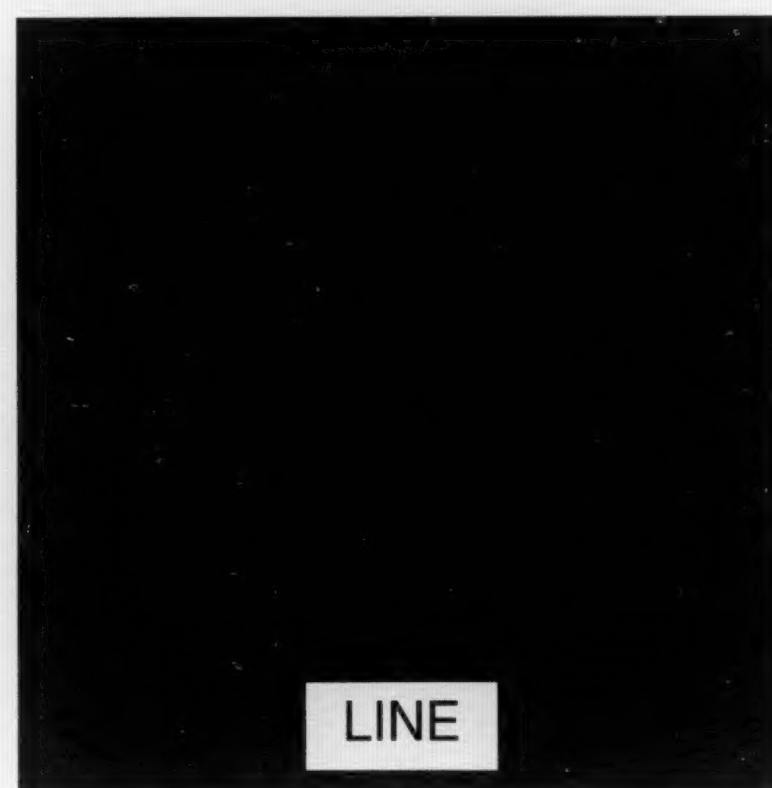
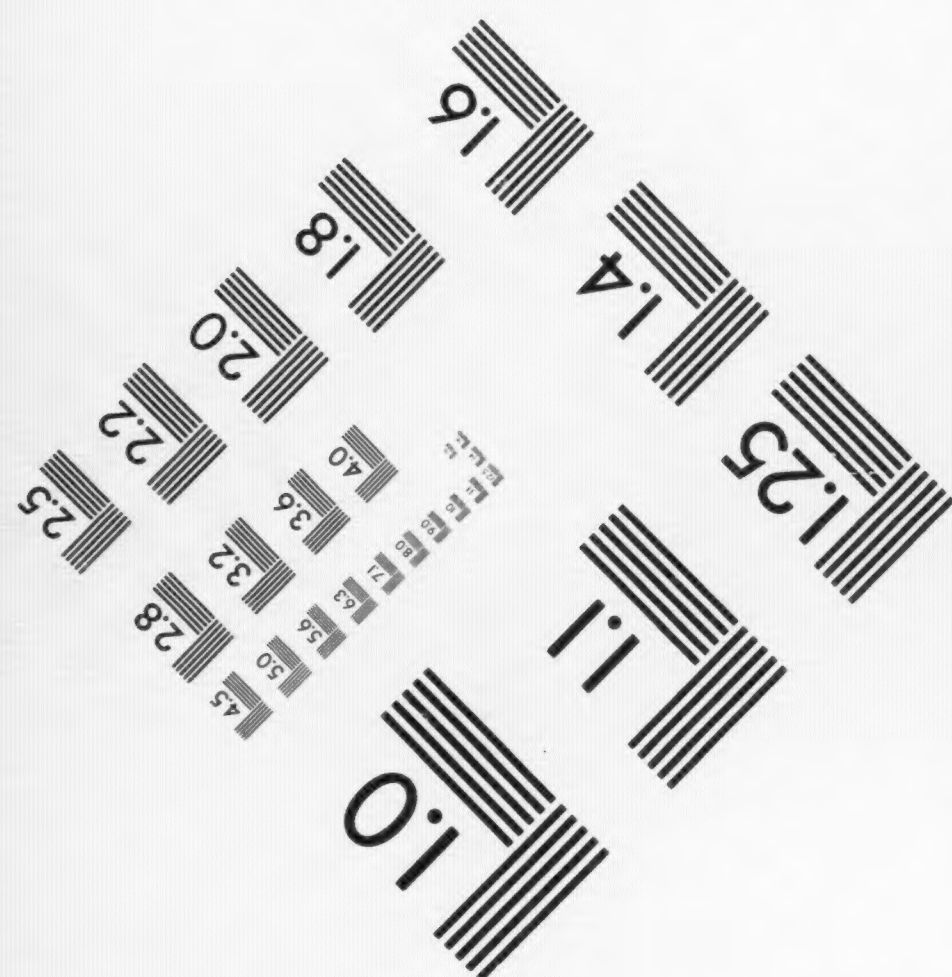
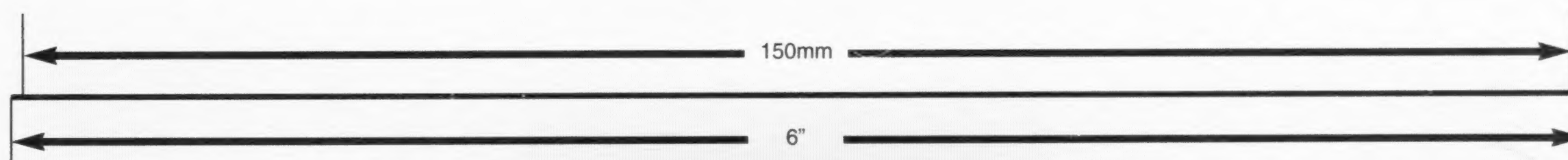
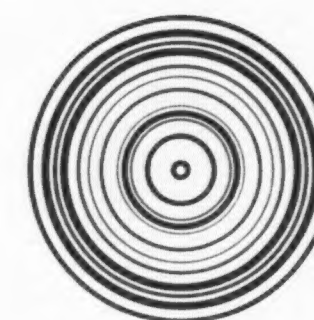
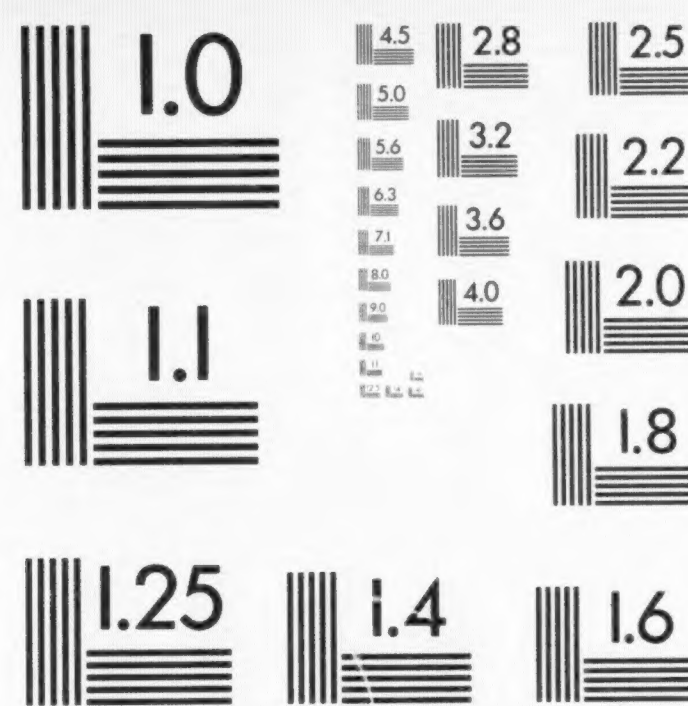
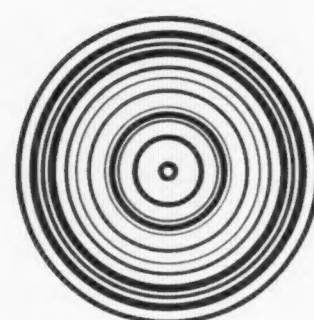
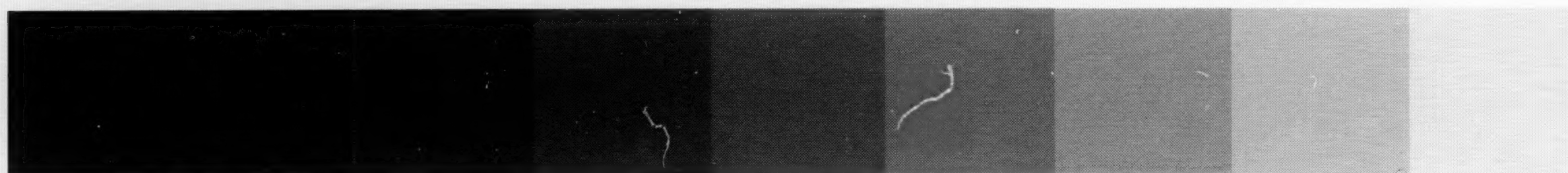
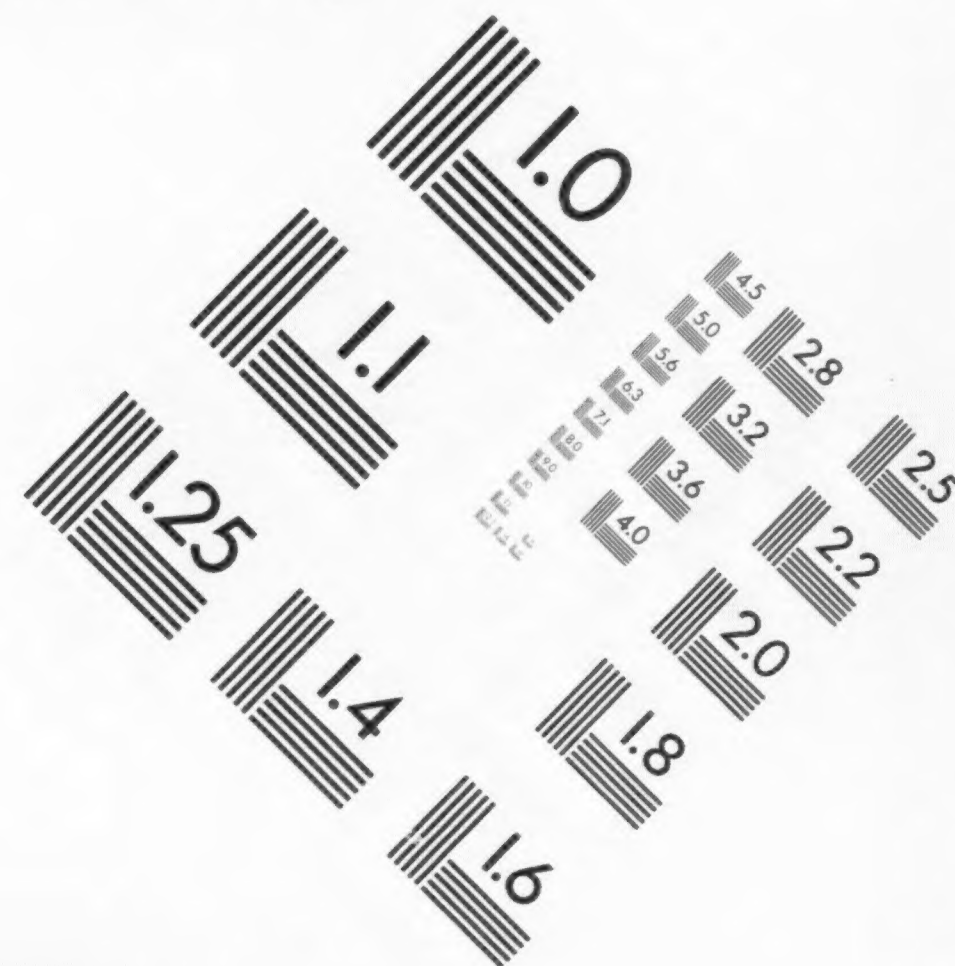
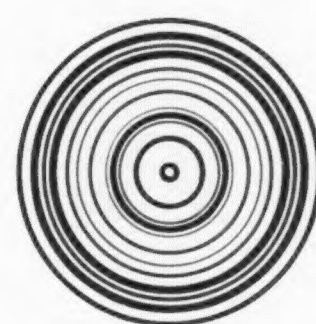
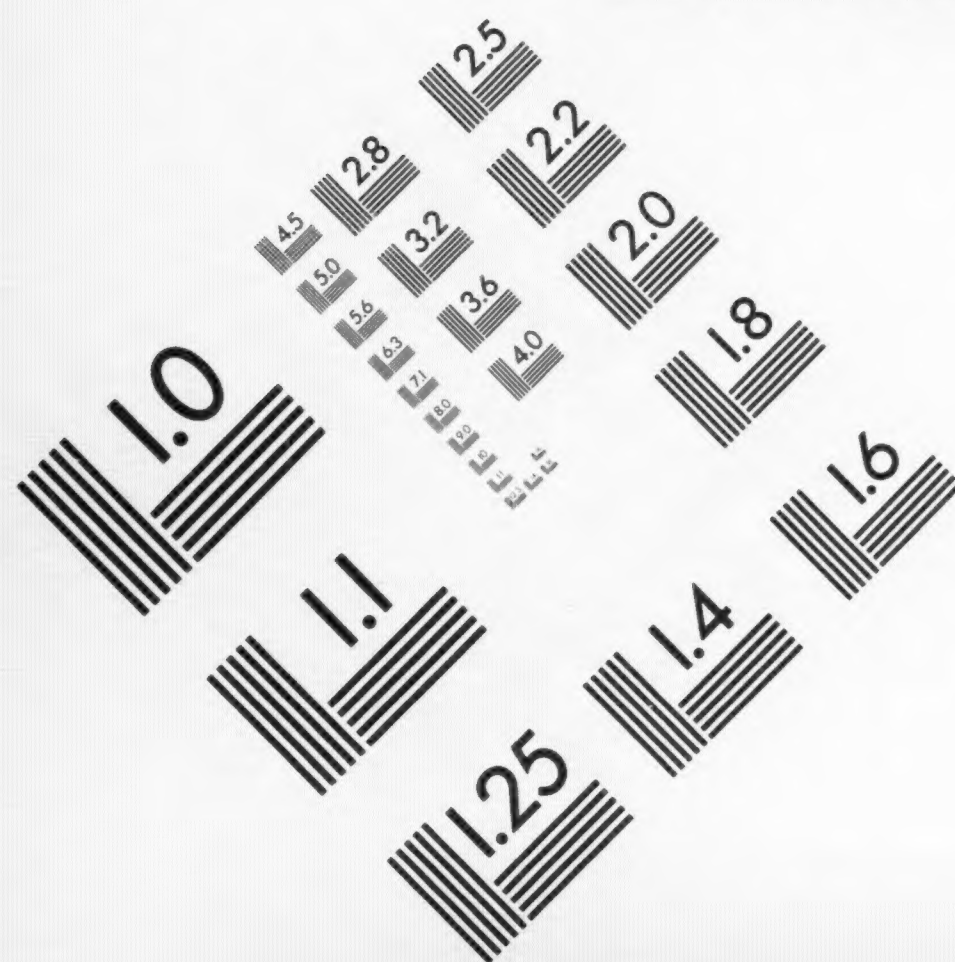

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

THE COTTON COMPANY

Signature

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-20004-1881.15

Rose, Jane

**Engshaft: a shpiel in eyn
akt.**

Nyu-York, 1918.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1881.15

Rose, Jane

Engshaft : a shpiel in eyn akt.

Nyu-York : M.N. Mayzel, 1918.

32 p. ; 19 cm.

1. Yiddish drama.—lcsh

I. United States-New York-New York

ID: NXYH02-B2371

CC: 9114

DCF: [HBR]

CALL #: 106200

Reduction ratio

X 10.0

ענגשאפט

א שפיל אין איין אקט

פון

דזשעין ראז

פרייז 15 מענט

מאקס נ. מייזער

אידישער פערלאג פאר
ליטעראטור און וויסענשאפט

1918

ענגשאפט

א שפיעל אין איין אקט.

פון
דזשעין ראז

פערזאנען.

מאקס ביילין. — א בוכהאלטער.

העללען. — זיין פרוי.

ליימאן. — אן אינשורענס-אגענט, באַרדער ביי די ביילינס.

COPYRIGHT BY
JANE ROSE
New York, 1918
All rights Reserved

די סצענע שמעלט פאר א רויכען שפייז-צימער אין א לענאקס
עוועניו אפארטמענט הויז, ניו יארק. רעכטס, א מיר צו לוי-
מאן'ס צימער. לינקס, אן אפענע מיר צום קיך. פון קיך
זעהט זיך אן אפענע מיר, וואס פיהרט צו די ביולין'ס שלאף-
צימער. אין מומענט פון שפייז-צימער א מיר צום האל. ווען
דער פארהאנג הויבט זיך אויף, איז אויף דער ביהנע לוידיג און
גאנץ פינסמער. דאס פאלגענדע קומט פאר אין א הויסען זי-
מער פארנאכט.

עס הערט זיך א שליסען פון דער האל-מיר. באלד קומען אריין
העללען און ליימאן. ביידע אנגעמהאן נאך דער לעצטער מאָדע.

העללען.

זעהט נור, ווי פינסטער דאָ איז, און אין גאס איז נאָך אזוי ליכ-
טיג.

ליימאן.

איהר פערגעסט, הפנים, אז מיר וואוינען אויפ'ן ערשטען פלאך
צו די בעק פון א צעהן-שטאָקיגער ניו יארקער אפארטמענט-
הויז.

העללען.

צינדט אָן די עלעקטריק, פליעז! איך האָב מורא זיך א קעהר
צו טהאָן — א מין פינסטערניס.

ליימאן.

אזוי לאנג, ווי איך בין דאָ, האָט איהר ניט וואָס מורא צו האָבען,
איך בין אזוי ווי א מזוזה אין א הויז.

העללען.

נו, חכמה'ט זיך ניט, פליעז, און גיט דאָרט א דריק דעם מאָטאָן.

ליימאן.

א, איהר זייט דאָך גאָר ניט פאָעטיש, מיסעס העללען: אין דער
פינסטער איז דאָך ערשט גוט.

העללען.

ערשטענס, מוז איך אייך זאָגען, מיסטער ליימאן, אז איהר זאָלט
סטאָפען צו רופען מיך מיסעס העלען. און, צווייטענס, בין איך
אייך מוחל אייער פינסטערע פאָעזיע, איך האָב ליעב, עס זאָל זיין
ליכטיג. לאָזט מיך אַקאָרשט א זוך טהאָן דעם באָטאָן.

זי הויבט אָן צו שאַרען איהר האַנד איבער'ן וואַנד, ליימאן בויגט
אריבער זיין קאָפּ צום פלאַץ, וואו זי זוכט. העללען ריהרט אָן.

ניט זעהענדיג, זיין געזיכט, לאזט ארויס א געשרוי, שפרינגט אָב דערשראָקען.

ליימאַן.

אהא, איך האָב גאָר ניט געוואוסט, אז איהר זייט אזא שרעקעדיגע.

העללען.

בייז.

און איך האָב גאָר ניט געוואוסט, אז איהר קענט זיך אזוי נאריש מאכען. ציגנט אָן די עלעקטריק, פליעז!

ליימאַן.

אַלל־רייט, אַלל־רייט, זייט ניט בייז.

ער גיט אַ דריק דעם באַמאַן. עס ווערט העל. ער בלייבט שמעהן אין אַ פּאַזיציאָן, מיט ביידע הענד האַלט ער זיין הוט צוגעדריקט צום הארצען, דעם קאַפּ עטוואס איינגעכויגען.

עקסקיוז מי, מיסעס ביילין! איך האָב קיין זאך ניט געמיינט. אויב איהר זייט ווירקליך בעלידיגט, בעט איך אייך טויזענד מאָל אום ענטשולדיגונג.

העללען.

בעטראכט איהם א וויילע. פלוצלונג צולאכט זי זיך. עס האָט זיך אייך עפעס געמוזט חלום'ען, מיסטער ליימאַן. די לעצטע צייט פערגעסט איהר זיך אַ ביסעל, וואו איהר זייט אין דער וועלט.

זי טהוט אויס דעם הוט.

ליימאַן.

מיר האָט זיך קיין זאך ניט גע'חלום'ט און איך ווייס, וואו איך בין. איהר ווילט צושטערען אונזער היינטיגען פערגעניגען, וואָס מיר האָבען געהאַט אין טהעאַטער.

העללען.

פרעהליך.

איהר האָט געזעהן, ווי אזוי דער געליעבטער האָט גענומען זיין געליעבטע אויף די הענד און איז מיט איהר ארויפגעגאנגען די טרעפּ? אָט דאָס הייסט ליעבע! אָבער זי איז געווען אַ שעה־הייט!

ליימאַן.

איהר זייט טויזענד מאָל שעהנער פון יענער!

העללען.

ווער איך? געהט שוין, געהט! ווען איך וואָלט געווען שעהן און געהאַט טאַלאַנט, וואָלט איך גאָר געווארען אַן אַקטריסע. אָט דאָס איז אַ לעבען!

ליימאַן.

איך מאַך אַ וועט, אז דאָס איז אַ לעבען! נעקסטע וואָך געהען מיר וויעדער, אָבער ניט אין טהעאַטער — ס'איז צו הייס! אויף אַ רופֿ־גאַרדען וועלען מיר געהן! דאָרטען לעבט מען ערשט אַ טאָג, מוזיק שפּיעלט, מיידלאַך טאַנצען, דער עולם עסט און טרינקט, עס איז אַ לעבעדיגע וועלט.

ער געהט צו איהר צו גאַנץ נאָהענט, קוקט אריין לידענשאפטליך אין איהרע אויגען.

אייך פאַסט טאַקע צו זיין אַן אַקטריסע, אייערע אויגען קענען אָנ־צינדען. מען קען משונע ווערען.

שאַפטליך. העללען רויסט זיך ארויס מיט כעס.

איהר זייט פערדריקט! וואָס טהוט איהר?

צולאכט זיך לוסטיג, ער כאַפט זי ארום און קושט זי לידענ־העללען.

ליימאן.

עס איז אייער שולד, מעהר ווי מיינע. אויב איהר וועט זיך מיט מיר אָט אזוי שפיעלען ווייטער, ווייס איך ניט, וואָס דער סוף וועט זיין.

העללען.

עטוואס געלאסענער.

דער סוף וועט זיין, אז איהר וועט זיך מוזען ארויסציהען פון דאנען, אויב איהר קענט זיך ניט בענעהמען ווי אן אנשטענדיגער מענש. איך וועל עס מוזען דערצעהלען מיין מאן!

ליימאן.

דאָס וועט איהר ניט טהאָן, ווייל איהר ווייסט, אז עס איז ניט מיין שולד, אָבער איך בעט אייך, פערניט און פערנעסט! איך וועל זיך היטען צו טהאָן עטוואס גענען אייער ווילען.

העללען.

יא, איהר זאָגט אלע מאָל צו, אָבער —

ליימאן.

אַל-דייט! מעהר ניט. איך שווער עס אייך, וואָס קען איך העל-פען, אז איהר זייט אזא מאַדנע, אזא נאאיווע, איהר פערשטעהט ניט, אז איהר שפיעלט זיך מיט פייער...

העללען.

אויב ביי אייך קומט ארויס א פייער פון א געוועהנליכער פריינד-שאפט, איז עס דאָך ניט מיין שולד!

ליימאן.

קוקט זי אן א קורצע וויילע.

ווייסט איהר? איך טרעה זיך דאָך עפעס מיט פרויען אין מיינע

געשעפטען, און מיר דוכט, אז איך קען זיי גוט, כ'האָב גענוג ער-פאהרונגען מיט זיי געהאט, אָבער אזא, ווי איהר, האָב איך נאָך קיינמאָל ניט בעגעגענט.

העללען.

ערפאהרונגען מיט פרויען — אַך, ווי אינטערעסאנט! אָבער איך דענק, איהר איבערטרייבט עס א ביסעל, מיסטער ליימאן!

ליימאן.

ווארום גלויבט זיך עס אייך ניט? אלס אינשורענס אנענט קום איך זיך מאַנכעס מאָל צוזאמען מיט פרויען, וועלכע זיינען —

העללען.

פליעז, פליעז! איך וויל פון יענע פרויען ניט וויסען. אָט זאָגט מיר בעסער, ווארום דענקט איהר, אז איך בין אנדערש? איך וואָלט טאָקי א בעלן געווען צו זעהן מיין אייגענעם „איך“ געמאָה-לען פון אזא ערפאהרענעם מאַן, ווי איהר.

ליימאן.

אייך צו מאַהלען דארף מען דאָך זיין א קינסטלער...

העללען.

גוט איהם, לאַכענדיג, א קלאפ מיט'ן פעכער איבער'ן קאפ. ער כאַפט אן איהר האַנד און גיט איהר שנעל א קוש.

העללען.

די היץ האָט אייך היינט משוגע געמאכט — איהר האָט דאָך ערשט געשווארען, אז איהר וועט שוין זיין א מענש?

זי עפענט פאָנאָדער אלע פענסטער, שמעהט און פאָכט זיך. אַך, ווי שרעקליך הייסט עס איז היינט!

ליימאן.

ווישט זיך דעם שוויים פון שטערען.

און איהר זייט נאך שרעקליכער!

העללען.

אָט פּאָלנט מיד, נעהמט א קאלטע וואנע! ס'וועט אייך ברענגען צוריק צו אייער פערשטאנד.

ליימאן.

איך דארף נור דערהערען אייער שטימע, פערליער איך איהם צוריק.

העללען.

איך קען שווערען, אז פונקט אזוי רעדט איהר צו יענע, וועלכע איהר זוכט צו אינשורען.

ליימאן.

פון וואנען ווייסט איהר, ווי אזוי איך רעד צו יענע?

הויפט

מיין מאַס זאָגט, אז ווען אן אינשורענס אנענט טהוט ניט קיין גוטע ביזנעס, איז עס א סימן, אז ער ווייס ניט, ווי צו מאַכען קאמפלימענטען די פרויען, און איהר, ווי עס זעהט אויס, טהוט נלענצענדע ביזנעס.

ליימאן.

געריוואט, ציהענדיג די ווערמער.

אייער מאַס זאָגט — עפעס א קלייניגקייט, אייער מאַס? אלע-מען פערשטעהט ער, נור ניט זיך.

העללען.

וואָס, צום ביישפּיעל, פערשטעהט ער ניט?

ליימאן.

איך וואָלט עס גערן געזאָגט, נור איך האָב פשוט מורא פאר אייך.

העללען.

מורא?!

ליימאן.

יעס, איך ע-ע-ע —

עס דערהערט זיך פלוצלונג א פיף.

העללען.

מיט א כאַפּ.

זעקס-א-זייגער! מאַס וועט באלד קומען פון דער ארבייט. וועלל, זאָל ער קומען! וואָס האָט איהר זיך אזוי דערשראָקען?

העללען.

כ'האָב זיך אין גאַנצען פערגעסען אָן סאפער, איך מוז א לויף טהאָן צום בוטשער.

ליימאן.

אָט האַסטו דיר! אין אזא היץ א בוטשער. ווער עסט זומער פלייש?

העללען.

טו פאר וואָס האָט איהר געאַרדערט אזא גרויסען סטייק פאר מיר היינט אין רעסטאָראַנט?

ליימאן.

דאָרט אָרדערט מען מעהר צוליעב דעם סטייל. גלויבט מיר, איך וואָלט ליעבערשט נישט עסען, איידער צו זעהן אייך אַרבייטען אין קיך ביים אויווען, אין אזעלכע היצען.

העללען.

איז נאָך אייער מיינונג, דארף מיין מאן נישט עסען, ווען עס איז היים?

ליימאן.

איך וויל נישט וויסען וועגען אייער מאן! איך וואָלט נישט גע-
לאָזט מיין פרוי זיך באַדערען מיט'ן קאָכען, און אז ס'קאָסט א
פאָר סענט מעהר אין רעסטאָראַנט, קען מען שטארבען דערפון?
עס איז דאָך אַ שאַנדע! יונגע לייט, ערשט אַ יאָהר נאָך דער
חתונה, און נור מען שפאָרט, נור מען שפאָרט.

העללען.

מאָס אַרבייט שווער און איהר ווייסט גאנץ גוט, אז מיר האָבען
חובות.

ליימאן.

חובות! חובות! אלע האָבען חובות. קיינער מאַכט אָבער נישט
אזא געוואָלד, ווי אייער מאן. אַט פאָלגט מיר! באַדערט זיך
נישט מיט'ן סאַפער. מיר וועלען אלע דריי געהן אין רעסטאָראַנט,
איך וועל טריטען!

העללען.

וואָס רעדט איהר! מאָס ציטערט פאר'ן רעסטאָראַנט, ווי פאר
פיער —

ליימאן.

ווייס איך וואָס! איהר ציטערט פאר מאָס'ן מעהר ווי מאָס
פאר'ן רעסטאָראַנט.

העללען.

עטוואָס גערייזט.

איך פאר מאָס'ן ציטער? ווער האָט אייך איינגערעדט?

ליימאן.

פעררויכערט אַ סיגארעט, געהט צו צום פענסטער, קוקט אַרויס אַ
קורצע וויילע, רעדט מיט אַ זעהר ערנסטע מינע.

איך וואוין ביי אייך שוין באלד אַ יאָהר, און דעם ערשטען טאָג
האָב איך באלד בעמערקט דעם גרויסען אונטערשייד. ניין, איהר
מוזט מיר אויסהערען, אויב איהר ווילט נישט פערלירען אייער
זעלבסטווירדע. עס איז דאָך אַן איינפאכער פערברעכען, אז היינט
טיגע צייטען זאָל א פרוי דארפן מורא האָבען פאר'ן מאן.

דער ערנסטער טאָג, מיט וועלכען ער רעדט און וואָס דריקט אויס
זיין גאנצע אויפגעגונג, מאַכט העללען צו שווייגען. זי לאָזט
אָרונטער דעם קאפ, צוהט נערוועז דאָס קישעלע פון זאפע.

ליימאן.

אַט אזוי זייט איהר שוין! אָדער איהר לאָזט מיר נישט רעדען,
אָדער איהר רעדט אליין נישט.

העללען.

נערוועז.

כ'האָב נישט וואָס צו רעדען, איך ווייס נור, אז מאָס פערדיענט א
בעסערע פרוי, ווי איך.

ליימאן.

זיך קרימענדיג.

א בעסערע, ווי איהר. אודאי! ס'איז „נאָ יוז“ איהם צו פערטהיי-
דיגען, איך קען מאקס'ען נאָך איידער איהר האָט איהם דערקענט,
און דערפאר זעה איך און הער בעסער פון אייך.

העללען.

וואָס אזוינס זעהט איהר און הערט?

ליימאן.

וואָס איך זעה און הער, וואָלט געווען גענוג אייך צו בינדען הענד
און פיס און מיט געוואלד אוועקנעהמען פון איהם.

העללען.

איהר איבערטרייבט, מיסטער ליימאן! אלעס איבערטרייבט איהר.

ליימאן.

איך איבערטרייב, הא? אַלל־רייט! קיינמאָל לאָזט איהר מיך
ניט רעדען, אבער איצט מוזט איהר מיך אויסהערען. פאר וואס
האָט איהר זיך געקריענט לעצטע נאכט, הא? געקריענט זיך כמעט
ביז טאָג?

העללען.

גערוען.

און איהר דענקט, אז עס איז אזוי שעהן פון אייך זיך אונטערצור-
הערען?

ליימאן.

איז עס שעהן פון איהם, צו מאכען א קריעג?

העללען.

איך קען נור אויסברענגען, קען איך.

ליימאן.

אַט האָסטו דיר! א מאָדנע פרוי, ווארום זאָלט איהר זיך בע-
שולדיגען? איז עס אייער שולד, וואס אנשטאט צו נעהמען עפעס
א פערשקלאפטע נשמה, א קעכין, האָט ער ~~א ייד~~ ~~געזאגט~~ ~~נעמט~~
~~הענט?~~

לאכט.

קינדער ווילט זיך איהם? נאָך מעהר פערשקלאפען די פרוי, און
אזא האָלט זיך נאָך פאר א פרייגעזאָגענעם, אן אינטעליגענט!
איך וואונדער זיך, נור, ווי אזוי איהר קענט עס אלעס פערטראָגען
און שווייגען? א מין פערברעכען דאָס איז, ווען א פרוי וויל גע-
ניסען דאָס גוטע פונ'ם לעבען!

העללען.

אַבער מיין מאן קען זיך ניט ערלויבען מיר צו געבען פערגעניגען.

ליימאן.

שפאָטיש.

קען זיך ניט ערלויבען! האָט ער דען א מאָל געטרייט אייך עפעס
צו פערשאפען?

העללען.

פערטראכט.

ער האָט זיך ניט געוואלט אריינציהען אין אזא טהייערען פלעט, ווען
מיר האָבען געהייראט, אָבער מיר האָט זיך געוואָלט א „סוועל
נייבאָרהוד“, עפעס א קלייניגקייט, וואָס דאָ קאָסט אַפּ דענט?
א שעהנע נאכבארשאפט.

ליימאן.

א געוואלד, וואס איהם קאָסט! צאָהל איך דען ניט כמעט האלב?
און וואס האָב איך? איין רום!

העללען.

און די בעסטע! אונז קומט אויס די קיטשען-בעדרום. ס'איז גאר קיין וואונדער ניט, וואס מאקס האסט אזוי באַרדערס. ער זאגט אימער — ער וואלט זיין מעהרער צופרידען מיט מיר אליין אין א טענט, ווי זיך טהיילען א פאלאז מיט א באַרדער.

ליימאן.

ניין, איך קען איהם בעסער! אט דאָס, וואָס ער שטעכט זיך און מאכט שפאס פון די באַרדערס, איז עס נור דערפאר, ווייל ער קאָן ניט פערטראַגען וואס איך נעהם אייך א מאָל אין טהעאטער, און אזוי ווי ער האלט זיך פאר אן „אינטעליגענט“, שעהמט ער זיך פשוט עס אייך צו זאגען אָפּען...

העלען.

ווער ווייס, אפשר טהו איך ניט ריכטיג? יעדעס מאָל, וואס איך „נעה אויס“ מיט אייך, פלאגט עס מיך נאָכהער צום טוידט!

ליימאן.

עס איז דערפאר, וואס איהר ווילט זיך ניט בעפרייען פון זיין אייגן פלוס. ווארום זאל אייך פלאגען דער געוויסען, ווען א פריינד פערשאפט אייך פערגעניגען? שטעלט אייך פאַר, ווען ער וואלט אייך ווירטליך געליעבט. וואלט ער אייך דען געשטערט אין עפעס? ער געהט צו איהר צו גאנץ נאָהענט.

ווען איהר וואלט נור געוואלט, וואלט איך אייניגעס פאר אייך גע-טהאָן.

העללען.

פערטראכט.

איך וואלט וועלען, מאקס זאל מעהר פערדיענען: איך וואלט וועלען א דיענסט, שעהנע קליידער, „גור טיימס“.

ליימאן.

ווייל עפעס זאגען. עס דעהערען זיך טריט אין האל.

העללען.

דאָס איז מאקס! געהט, איך בעט אייך, אין אייער רום, אז ניט, וועט זיך אָנפאנגען אן אַרגומענט.

ליימאן.

איך וועל טהאָן אלעס, וואָס איהר פערלאנגט, נור קיין שקלאַח—

מאקס.

גור-איוונינג.

מיט סאַרקאזם.

ווי איך זאל ניט טרייען צו קומען א היים בעפאַר מיין באַרדער, איז עס מיר אונמעגליך. ווי שפעט פערלאָזט דו דיין אָפּיס, ליי-מאן?

ליימאן.

איך לעב ניט צוליעב דעם „אָפּיס“, ווי אנדערע...

מאקס געהמט אַרונטער דעם חוט און ראק און הענגט זיי אויף.

אז וואויל איז דעם מענשען, וואָס קען לעבען פאר דעם לעבען, אָבער זאָג נור „מיסטער באַרדער“—

העללען.

מיט פארוואורף.

מאקס!

מאָקס.

איך בעט איבער דיין כבוד, מיסטער ליימאן ! ווי געפעלט דיר די היץ היינט, הא ?

ער געהט אַרויס אין קיך צום סינק, פאנגט זיך אָן צו וואשען. העללען, מיט א שטומער בעוועגונג, בעט ליימאן'ען צו פערלאַ- זען דעם צימער. ליימאן געהט אַרויס אין זיין צימער. מאָקס קומט אריין פון קיך, ווישענדיג די הענט מיט א האַנדטוך.

מאָקס.

סיי, ליימאן !

העללען.

ער איז ביי זיך אין צימער.

מאָקס.

אַט דאָס איז א גליקליכער מענש, איז פאר קיין זאך ניט פער- אנטוואָרטליך, לעבט זיך פריי, נור א „סינגעלמאן" קען זיך דאָס ערלויבען.

העללען.

און ווער האָט דיר געהייסען אויפגעבען דיין סינגעל-לעבען ?

מאָקס.

לאַכענדיג.

דו.

העללען.

איך בין נאָך דיר ניט נאָכגעלאָפּען.

מאָקס.

נו, צו וואָס זאָלט איהר עס טהאָן, ווען איהר האָט די פעהיגקייט צו מאַכען, אז מיר זאָלען נאָך אייך נאָכלויפּען ? אָבער אין גאנ-

צען דיין שולד איז עס אויך ניט געווען, פערשטעהסט, איך האָב גע- האָט א נאָמען פאר א שליכט-מזל'דיגען באַרדער ; וויפּיעל „מיסע- סען האָב איך געהאַט, האָט קיינע פון זיי ניט געוואָלט האָבען „גור טיימס".

העללען.

קעהרט זיך אוועק מיט פערביסענע ליפּען.

מאָקס.

די רעסטאוראַנטס, זיי קענען דאָך אודאי טרייבען א מאַן צו דער תליה. אַך, ווי איך קען זיי ניט אַנקוקען, די זעלבע געריכטען דריי מאָל א טאָג. אַ, יעס ! זיי גיבען מאַנכעס מאָל אן איבערכייט, אָבער נור אויפ'ן ביל „אָוו פּעיר".

ער דערזעהט פלוצלונג א טהעאטער-פראַגראַם אויפ'ן סייד-באָארד, וועלכען העללען האָט אוועקגעלעגט, ווען זי איז אריינגעקומען.

הם.

קעהרט אוועק שנעל דעם קאַפּ.

העללען.

זאָנסט עפעס ?

מאָקס.

הא ? ניין, איך זאָג גאָר ניט. אז מען האָט א באַרדער אין הויז, דאַרף מען שווייגען. פאַרטיג סאַפּער ?

העללען.

עמוואָס צושראָקען.

סאַפּער ? !

מאקס.

דו קוקסט מיר אן עפעס אזוי ווי דער וואָרט „סאָפּער“ וואָלט זיך גאָר אין דיקשאַנערי ניט געפונען.

העללען.

ווער קען עס קאָכען אין אַזעלכע חיצען ?

מאקס.

וואַרפּענדיג אַ בליק אויפ'ן פראַגראַם.

איך קען שווערען אַז היינט אין טהעאָטער איז געווען הייסער, ווי אין הויז. וואָס דענקסטו צו טהאָן וועגען סאָפּער ?

העללען.

מיר וועלען געהן אין רעסטאָראַנט ! עס קאָסט ניט פיעל, עס לוינט זיך אסור צו באַדערען אין הויז.

מאקס.

ווייל עפעס זאָגען, אָבער ער שמרענגט זיך אַן ניט אַרויסצופלאַ-צען. פאָווע. ער רעדט שטיל און שאַרף. פאָווע.

כ'האָב דיר געבעטען, אויב דו ווילסט ניט, אָדער דו קענסט ניט קאָכען, דאַרף מען ניט. אויף קאָכען שטעהט ניט די וועלט ! אָבער אום גאָטעס-ווילען, דערמאָן מיר ניט דעם רעסטאָראַנט ! קענסט דאָך אימער עפעס האָכען אין הויז, דאַרפסט ניט וואַרטען ביז איך וועל קומען אַהיים אַ טויט-הונגעריגער און קלאָגען אויפ'ן וועטער, עפעס אזוי ווי דער וועטער האָט אַ שולד וואָס אַ לעבעדיגער מענטש דאַרף עסען.

העללען.

קוקט אַרויס פון פענסטער און ענטפערט ניט.

מאקס.

וועלט ? ! האָסטו אפשר אַ שטיקעל ברויט מיט פוטער ?

העללען.

עס זיינען דאָ זאָכען פון דעליקאַטעסען סטאָר ! אָבער דו גלייכסט דאָך ניט.

מאקס.

וואָס איך גלייך, און וואָס איך קען קריגען, זיינען צוויי בעזונדערע זאָכען. אַ סוף, אַ סוף, דערלאַנג דייע פאַרטיגע גליקען איך בין טויט-הונגעריג.

העללען געהט אַרויס אין קיך.

דער טיש, וועניגסטענס, האָט דאָך געקענט זיין געגרייט !

ער געהט דעם טהעאָטער פראַגראַם, בעטראַכט איחם פון אלע זיי-טען, דריקט איחם צוזאַמען, קריצט מיט די צייתן, געהט איחם צוריק פאַנאָדער, גלייכט איחם אויס, און דאן צוריקט ער איחם אין קליינע שטיקלעך, וואַרפט עס אַרונטער, טרעט מיט האַס אויף די צוריסענע שטיקלעך פאַפיער.

הם ! דאָס אַלעס, וואָס איז דאָ צו טהאָן, איז מאַטינע אין טהעאָ-טער. קאָכען עסען — צו וואָס ? אזוי לאַנג ווי דער דושאַב איז אַ זיכערער — אַן אייגענער מאַן — עס לוינט זיך ניט אָנצו-שטרענגען.

העללען.

פון קיך.

קענסט אַריינגעהן עסען !

מאקס.

וואָס איז שוין וויעדער עסען אין קיך ? ניין, אַז ס'איז ניטאָ וואָס צו עסען, זאָל מען כאַטש זיצען ווי מענטשען, אין שפּייז-צימער.

העללען.

קומט אַרױן, מראַגענדיג אַ טאַץ, אויף וועלכען עס זײַנען אויס-
געלױגט פּערשיעדענע דעליקאַטעסען. שטעלט עס אוועק מיט כּעס.
דיך אַרט עפּעס פֿאַר מיר? נאָך יעדען עסען דאַרף אײַך קלײַנען
דעם קאַרפּעט אין דײַנינג-רום.

מאַקס.

רבּונגו של עולם! צו וואָס איז אַ שפּײַז-צײַמער? מען צאָהלט אַזױ
פּיעל רענט, און מען האָט נײַט די פּרײַהײַט צו נוצען די צײַמערען.
דער פּאַדערשטער צײַמער איז פּערשפּאַרט, נור ווען געסט קומען,
עפּענט מען אײַהם, די בעסטע שלאָף-צײַמער פּעררענט, עסען מוז
מען אין קײַך.

העללען זיפּצט און ענטפּערט נײַט. מאַקס געהט ארום אויפּגערעגט
איבער'ן צײַמער.

העללען.

וואָרום עסטו נײַט?
עס איז מיר שוין פּערנאנגען דער אפּעטיט. האָסטו צוזאַמען-
לעגט מײַנע זאַכען?

העללען.

דו פּאַהרסט דען הײַנט?

מאַקס.

הײַנט! הײַנט! וואָס האָב אײַך דען דאָ צו טהאָן? צו וואָס זאָל
אײַך פּערלירען אַ מײַנוט פון מײַנע צוויי וואָכען וואַקײַשאַן?

העללען.

דו האָסט דאָך געזאָלט פּאַהרען מאָרגען?

מאַקס.

נײַט קענענדיג זײַך מעהר קאַנטראָלירען, פּלאַצט אַרױס.
אײַך פּאַהר הײַנט, ווײַל מיט יעדער מײַנוט ווערט מיר אַלץ ענגער.

העללען.

געהט אַרױס אין קײַך, פון דאָרטען אין בעד-רום. בײַדע שײַנען
לאָזט זײַ אַפּען. מען זעהט פון ווײַטען ווי זײַ נעהט צוזאַמען
פּערשיעדענע סאַרטען וועש, וואַרפט עס אַרױן אין אַ
סומדיקױס, פּערמאכט מיט כּעס, קומט אַרױן דערמיט אין שפּײַז-
צײַמער, גיט עס אַ וואַרף אויפ'ן פּלאַך צו מאַקס'ס פּיס און זעצט
זײַך לעבען פּענסטער.

מאַקס.

הױבט אויף דעם סומדיקױס, עפּענט אײַהם, קוקט אַרױן.
הם! אײַך האָב געוואוסט אז דו וועסט מאַכען אַ מיש-מאַש פון
מײַנע אַרײַמע פּאַר זאַכען.

ער נעהמט אלעס אַרױס און פּאַנגט אָן צוזאַמענלױגען אין
אַרדננג. שטעקט אַרױן זײַן פּינגער אין אַ לאָך, וואָס ער האָט
געפונען אין אַ זאַק. צײַגט אײַהר די צוריסענע זאַק.

וואָס פאַר אַ באַלעבאַסטע דו ביזט? אַט אַזױ זײַנען אַלע, זעהסט?

ער צײַגט אײַהר מעהר צוריסענע זאַקען.

העללען.

פּערביסען.

קלײַנע מענשעלעך שטעלען זײַך אָב אויף קלײַניגקײַטען!

מאַקס.

:: קלײַניגקײַט ווערט גרויס, ווען מען פּערנאַכלעסיגט עס.

ער צורייסט איין לעכערדיגע זאק נאך דער צווייטער און ווארפט זיי אויפ'ן פלאך.

העללען.

וואָס טהוסטו?

מאָקס.

איך וועל צורייסען יעדע זאק וואָס איך וועל געפונען, דו ווייסט, אז איך קען קיין צוריסענע זאקען ניט טראָגען, דו וואָלסט נאָך געקענט ראטעווען זייער לעבען פאר אַ לאַנגע צייט, ווען דו פער-ריכסט זיי אביסעל.

העללען.

אַה, ווען איך קען פטור ווערען פון די פעהאסטע שפאָרעניש און פערריכטעניש.

מאָקס.

נאטירליך, ספאָרטינג ביזנעס איז אנגענעהמער...

העללען.

מיט יעדען טאָג ווערסטו אלץ ערגער! גערענק מאָקס! עס וועט ניט זיין מיין שולד, ווען איך וועל אַבטהאָן עפעס, וואָס וועט דיר פילייכט פערדריסען דיין גאנצען לעבען...

מאָקס.

קוקענדיג צו לויסאן'ס פיר.

דאטס-דייט, העללען! אַ מאַן וואָס לאָזט זיך, ווארום ניט? איך האָב אַ געזונדע פאָר פלייצעס און קען אלעס פערטראָגען... אָבער לאַנג וועט עס ניט געהמען, גלויב מיר! אויב מיין רעכענונג נארט מיך ניט...

העללען.

רעכענונג! רעכנונג! אימער רעכענסטו!

מאָקס.

עס קען זיין. אז איך רעכען טאקע אביסעלע צופיעל, אָבער אין דעם ביזטו שולדיג!

העללען.

איך?!

מאָקס.

ווען אַ פרוי לעבט אָהן אַ רעכענונג מוז שוין דער מאַן צופיעל רע-כענען...

העללען.

האָסט בעדארפט וויסען איידער דו האָסט מיט מיר געהייראט, אז איך קען ניט אַרבייטען, איך בין ניט געבוירען צו פערשווענדען מיין לעבען אין הויז-אַרבייט — איך האָס עס!

מאָקס.

און איך, מיינסטו, בין געבאָרען צו פערשווענדען מיין לעבען אין אַ פינסטערען אָפּיס? איך, מיינסטו, האָס עס ניט? איך מאַך אָבער דאָס בעסטע פון דעם, ווייל איך קען זיך ניט העלפען. דו אָבער וואָלסט זיך יא געקענט העלפען און דו טהוסט עס ניט!

העללען.

וואָס מיינסטו? ווי אזוי?

ווי אזוי! ווי אזוי! ווען דו וואָלסט ווירקליך געוואָלט טהאָן, וואָלסטו שוין געוואוסט, ווי אזוי. גלייכסט ניט די הויז-אַרבייט?

אלל-דייט! — געפין עפעס, וואס דו גלייכסט יא, אבער אים נאָמעס ווילען, טהו „עפעס“, מען קען דאך משוגע ווערען פון לידיג ארומ-נעהן.

העללען.

פערביסען.

כ'וועל פארט טהאן, וואס איך וויל! דו קענסט מיר ניט דיקטירען.

מאָקס.

ניט הערענדיג וואס זי רעדט.

ווען איך פערלאנג די הויז אין אָרדנונג בין איך א „טיראן“. ווען איך וויל א געקאכטען סאָפּער, בין איך א פראָסטע זאך. קינדער, — זאָל גאָט היטען! דאָ איז מען שוין גלאַט א גראַבער יונג, וואָס לעבט בלויז פאַר זיך און וויינע טהירישע פערלאנגען. אמת, אמת' יעדע בעשולדיגונג דיינע איז אמת. אָבער העלפען קען איך ניט דיר, ניט זיך. איך ווער דערשטיקט פון אזא לעבען. איך וואָלט דיר געוואָלט געבען די אלע פערגניגענס וועלכע דו זוכסט ביי אַנ-דערע. איך קען עס אָבער ניט, נו, מוז איך זיך מאַכען ניט זעהענ-דיג, ניט הערענדיג. וואָרים נאָך אלעמען, ביזטו דאָך ניט שולדיג, שולדיג! ווער ווייסט, אפשר איז גאָר שולדיג די זאך וואָס האַלט אונז צוזאַמען, ווער ווייסט?

מיט פארביסענע צויהן.

נור עס מאַטערט מיר, מיאוס'ער מענש וואָס איך בין, זינד ליימאן איז מיט אונז געה איך פון זינען אַראָפּ. הלואי וואָלט איך געקענט. פועל'ען ביי זיך אז ער איז שולדיג. אָבער דאָס איז אויך ניט, און איך שווייג...

העללען.

שווייג, הם...

מאָקס.

אודאי, אלעס איז מענשליך, מען וויל זיך רעכטפערטיגען, עסט מען זיך איין אין יענעמס פלייזש... ווען דו וואָלט אָבער איינמאָל פאַר אלע מאָל אַרויסטרעטען — גאָרניט, איין מאָל פאַר אלע מאָל, ווילסט מיט מיר ניט לעבען! ווען דו צייגסט אַרויס כאָטש די קלענסטע זעלבסטשטענדיגקייט —

העללען.

שפּרינגט אויף.

פאַר מיר זאל דיר גאָר ניט אַרען, דו קענסט טהאן וואס דו ווילסט. איך וועל זיך שוין אליין פערזאָרגען.

מאָקס.

שפּאַטיש.

הלואי וואָלט דאָס אמת געווען, אָט וועל איך דיר ווייזען ווי מען זאָרגט זיך פאַר דיר, ווי דו לאָזט יענעם זאָרגען —

אין איין אויגענבליק איז ער ביי ליימאן'ס טיר, גיט איהר שנעל אן עפען אויף. ליימאן פאלט ארוין אויסגעצויגען אויפ'ן פלאַך.

העללען.

שפּרינגט אויף מיט אַ געשרוי, העלפט ליימאן'ען אויפשטעהן, מאַקס לאַכט הייזערדיג.

ליימאן.

זיך ווישענדיג דעם פנים מיט'ן נאָז-טיכעל, קוקט אָן מאַקס'ן מיט האָס און פעראכטונג.

אזעלכע אידיאָטסקע שטיק פרובירט מען אויף זיך אליין, ווען עס פערגלוקט זיך אַ שפּיעל צו טהאן מיט'ן טייפּעל.

מאָקס.

איך האָב געוואָלט איבערצייגען מיין פרוי, אז טיוואָלים זיינען אויך דאָ פערשיעדענע; די טהיר האָב איך געעפענט, אום דרך איינצולאָרען צו אַ זעהר וויכטיגער פאמיליע-אנגעלעגנהייט, פון וואָנען האָב איך געקענט וויסען, אז דו הערסט זיך אונטער אַהן אן איינלאָדונג? ...

ליימאָן.

ביזט פון זינען אַראָב? צו וואָס דאַרף איך זיך אונטערהערען?

מאָקס.

אז אויף מענשען קען מען זיך היינטיגע צייטען ניט אָנשפּאַרען, איז דאָך אויף אַ הילצערנע טהיר אַזוי ניט, מיין פאַל, מיין פריינד, איז אָבער געקומען עטוואָס צו שנעל, איך האָב אויסגערעכענט...

ליימאָן.

דיינע אַייסערעכענעס וויעזן זיינען זעהר ניט אַם פּלאַץ.

מיט פּעראכטונג.

זעהסטו, דאָס מאָל ביזטו גראָד ניט געווען „אַם פּלאַץ“, ווען ניט, וואָלסטו זיך דאָך אַזוי ניט צוקלאַפּט? אָבער דאָס איז בלוז, ווי מען זאָגט, אן אָנהויב. ווער עס וועט ווירקליך אַרויס דער צוקלאַפּט-טער, דאָס וועלען מיר באַלד זעהן. מיין פרוי, אַזוי ווי דו ווייסט, האָט מיר ערשט ערקלערט, אז...

ליימאָן.

לאָז מיר אָפּ פון דיינע פאמיליען איינגעלעגנהייטען. וואָס אַרט עס מיר?

ער נעהמט געהן צו זיך אין צימער, מאַקס פערשטעלט איהם דעם וועג, געהט צו איהם צו גאנץ נאָהענט.

מאָקס.

הם! מיינע פאמיליען-איינגעלעגנהייטען אינטערעסירען דרך ניט, אָבער הינטער מיין פלייצע און הינטער פערמאכטע טהירען אינ-טערעסירען זיי דרך יאָ?

ער שטופט איהם צו צו א שטוהל און זעצט איהם אַוועק מיט גע-

דו וועסט אַזוי גוט זיין, זיצען דאָ.

זיך ווענדענדיג צו העללען, וועלכע איז די גאַנצע צייט געשטאַנען א בלאַסע, זיך אָנהאַלטענדיג אן סיידי-באַאַרד, אום ניט אומצופאלען. מיט אן אָנגעשטרענגטער גלויבגילטיגקייט.

דו ביזט גערעכט, איך בין ניט איינער פון די בעסטע, און דערפאַר האָב איך עס ערוואַרטעט פון דעם ערשטען טאָג אן זינט מיר האָבען אריינגענומען מיין אַלטען פריינד צו העלפען צאָהלען די הויכע רענט פאַר אַ מאָדערנעם פלעט אין אַ סטיילישען נייבאַרהוד...

ליימאָן.

ער געהט אַרויס אין האַל, זוכט זיינע זאכען.

אויב דו מיינסט עס ערנסט קען איך דיר איבערצייגען...

מאָקס.

איך בין פאַלקאָמען איבערצייגט, אז דו און מיין פרוי —

העללען.

סטאַפּ! ס'איז עקעלאַפּט!

מאָקס.

ניין, איצט איז שוין צו שפעט צו סטאַפען; איך וויל מעהר פער-

שטעלטערהייד ניט לעבען. איך קען מעהר ניט פערטראגנען דיינע
אינטימע פעהעלטניסע מיט ליימאנ'ען. עס העלפט ניט, מיר מוזען
מאכען א סוף! באלד, גלייך!

העללען.

וואס פאר א סוף? וועמען מיינסטו?

מאקס.

האסט קיין רעכט ניט, זיך צו מאכען אזוי ווי צווישען אייך וואלט
קיין זאך ניט פארגעקומען.

העללען.

איך שווער דיר, מאקס, אז — — —

מאקס.

ניין, ניין, ווען עס קומט שוין דערצו, אז א פרוי דארף שווערען,
פערלירט זיך דאס צוטרויען. עס קען זיין, אז דו ביזט נאך אפשר
אונשולדיג, אבער אט דער „אפשר" און נאך... פערביטערט דאס
לעבען. צוברעכט אימער דאס גאנצע און מאכט פון אלעס א תל.
טא ווי אזוי קען האבען א זין אונזער ווייטערעס צוזאמענלעבען?

ליימאן.

אנדערש ניט, ווי די היץ האט אויף דיר שלעכט געווירקט.

מאקס.

ניט נור די היינטיגע, נאך די גאנצע צייט, וואס דו ביזט דא, ברענט
אין מיר.

ער געהט ארויס אין האל, זוכט זיינע זאכען.

ליימאן.

מיט גיפט.

נו, ווי געפעלט אייך עפעס אייער פילאזאף, הא?

העללען.

מיט פינקלענדע אויגען.

איהר, איהר זיינט אין אלעם שולדיג.

ליימאן.

פונקט ווי אלע פרויען, אז עס כאפט שמאל, זיינען זיי גאר דער-
ביי ניט געווען.

מאקס.

קומט אריין אנגעטאן אין זיינע סטריט-קליידער, געהט דעם
הענדל-בעג און רעדט מיט אן אנגעשטרענגטע רהיגקייט.

איך ווינש אייך ביידען א גליקליכען צוזאמענלעבען. מיר איז צוויי-
שען אייך ענג...

ליימאן.

ניט ערווארטענדיג אזא ענדע, קוקט איהם אן צושראקען.

וואס פאלט דיר איין? ווער וויל פון דיר דיין ווייב אוועקנעהמען?
נאך עפעס פעהלט מיר! אויב דו ווילסט מיך דא ניט האבען, האסטו
דאך געקענט זאגען, וואלט איך געמופט.

מאקס.

צו וואס? דו וואלטסט ארויס, וואלט א צווייטער אריין. דער סוף

ענג...

העללען.

פערמאכטער טיר, קריצט מיט די ציידן

(6112 56)

פיי הייט

פאראהאנג.

— ענדע —